

Åtalsanmälan

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Det huvudsakliga syftet med att åtalsanmäla brott mot livsmedelslagstiftningen är att bidra till att företagen följer lagstiftningen bättre. Här hittar du inledande fakta om åtalsanmälan och får veta hur åtal och administrativa åtgärder kompletterar varandra.

Allmänt om åtalsanmälan

Kontrollmyndigheternas skyldigheter när det gäller att anmäla brott framgår av 13 § livsmedelslagen (2006:804). Där står att myndigheterna ska beivra överträdelse av lagstiftningen. Ett av sätten att beivra är att anmäla företag som bryter mot reglerna till åklagare/polis.

Rör det sig om ett brådskande ärende, till exempel en för allmänheten omedelbart farlig överträdelse, som kanske pågår fortlöpande och där gärningsmannen inte rättar sig efter myndighetens uppmaningar att upphöra, kan det vara lämpligast att omedelbart kontakta polisen.

För överträdelser som inte är omedelbart hälsofarliga eller som kommer till myndighetens kännedom i efterhand, bör i stället anmälan göras skriftligen till Åklagarmyndigheten. På Åklagarmyndighetens webbplats finns en förteckning över alla åklagarkammare.

Åklagarmyndigheten

I en åtalsanmälan måste kontrollmyndigheten tydligt beskriva den gärning som myndigheten misstänker är ett brott mot lagstiftningen och att lika tydligt ange vilka regler det är som har överträtts.

Det straffrättsliga förfarandet tar bara sikte på gärningar som redan har begåtts, medan de administrativa åtgärderna i huvudsak syftar framåt. Inget hindrar därför att en redan begången gärning åtalsanmäls samtidigt som ett beslut om förbud meddelas mot liknande gärningar i framtiden.

Utformningen av en anmälan

Att kontrollmyndigheten gör en åtalsanmälan minskar i allmänhet inte behovet av att vidta administrativa kontrollåtgärder för framtiden. Tvärtom kan sådana åtgärder innebära en bekräftelse för rättsväsendet om att myndigheten ser allvarigt på vad som har inträffat.

Begränsning för åtalsanmälan

Det finns tre typer av fall där åtalsanmälan inte ska göras:

1. Om en gärning är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.
2. Om ett föreläggande eller förbud förenat med vite har överträtts och om myndigheten ansökt om utdömande av vitet.
3. För gärningar som kan leda till sanktionsavgift.

Se 30 § i livsmedelslagen (2006:804).

Sanktionsavgifter

Vem är straffrättsligt ansvarig?

Det är livsmedelsföretagaren som är ansvarig för brott som begås vid livsmedelshandling.

Livsmedelsföretagare definieras i förordning (EG) nr 178/2002 som de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag de driver.

Om ansvaret inte har delegerats, faller det normalt sett på den högsta beslutande personen i företaget. Ansvaret kan alltså delegeras, men det måste göras på ett tydligt sätt och den som får delegationen måste också få tillräckliga befogenheter och resurser för att kunna utföra uppgiften. Om delegationen har brister, faller ansvaret i allmänhet tillbaka på den person som har befogenhet att delegera.

För att man ska definieras som livsmedelsföretagare enligt EU-lagstiftningen krävs att verksamheten har en viss grad av organisation och viss kontinuitet. Men även personer/företag som släpper ut livsmedel på marknaden utan att nå upp till "nivån livsmedelsföretagare" har ansvar för att de livsmedel som de släpper ut är säkra. Se artikel 14 i förordning (EG) nr 178/2002. Sådana personer kan alltså straffas om de till exempel säljer livsmedel som är skadliga för hälsan eller ojämliga som människoföda.

Livsmedelsanläggning, livsmedelsföretag och livsmedelsföretagare

Vem som är straffrättsligt ansvarig för ett brott är inte i första hand en fråga för kontrollmyndigheterna att ta ställning till. Det är rättsväsendets sak att ta slutlig ställning till det. Därför är det inget krav att en ansvarig fysisk person pekas ut i en åtalsanmälan från kontrollmyndigheten. Det räcker med att ange den brottsliga gärningen och livsmedelsföretaget/företaget.

Senast uppdaterad 28 december 2022 Ansvarig grupp SV_KL